

ARACHNOLOGICKÝ VÝSKUM V STREDNEJ EURÓPE SO ZAMERANÍM NA BIODIVERZITU PAVÚKOVCOV

Vedecká konferencia

Arachnologickej sekcie SES pri SAV

organizovaná pri príležitosti životného jubilea

MGR. JAROSLAVA SVATOŇA,

RNDR. ZDEŇKA MAJKUSA, CSC.

a PROF. RNDR. MIROSLAVA KRUMPÁLA, CSC.

ZBORNÍK ABSTRAKTOV

Východná, 11. 9. - 15. 9. 2008

ARACHNOLOGICKÁ SEKCIA SES PRI SAV

ÚSTAV ZOOLÓGIE SAV, BRATISLAVA

ÚSTAV KRAJINNEJ EKOLÓGIE SAV, NITRA

ÚSTAV EKOLÓGIE LESA SAV, ZVOLEN

ORGANIZAČNÝ VÝBOR

RNDR. ZUZANA KRUMPÁLOVÁ, PhD.	(ÚZ SAV, Bratislava)
RNDR. PETER GAJDOŠ, CSC.	(ÚKE SAV, Nitra)
RNDR. IVAN MIHÁL, CSC.	(ÚEL SAV, Zvolen)
MGR. JAROSLAV SVATOŇ	(SES pri SAV)

Editor: RNDr. Zuzana Krumpálová, PhD.

Vydal: Ústav zoológie, Slovenská Akadémia vied, Bratislava, 2008

Slovenská arachnológia v roku 2008

ZUZANA KRUMPÁLOVÁ

Arachnologická sekcia pri Slovenskej entomologickej spoločnosti pre SAV v spolupráci s Ústavom zoológie SAV, Ústavom krajinskej ekológie SAV a Ústavom ekológie lesa SAV usporiadala vedeckú konferenciu a stretnutie arachnológov pri príležitosti životného jubilea troch popredných arachnológov. Náš pán predseda sekcie **Mgr. Jaroslav Svatoň** v tomto roku oslávil krásne **75. narodeniny**, pán profesor **Miroslav Krumpál** toho roku oslávil **60. narodeniny** a pán doktor **Zdeněk Majkus** oslávil **65. narodeniny**. Jubilantov sme mali teda neúrekom. Myslím si, že tieto krásne životné jubileá boli dobrým dôvodom na to, aby sme Arachnologickú konferenciu opäť urobili vo Východnej.

Je to už pomaly tradícia, že sa okrem arachnologických dní stretávame aj na akademickej pôde – vo výskumnej stanici Ústavu krajinskej ekológie SAV vo Východnej. Toho roku sme mali česť privítať spolu 33 účastníkov. Záujem o aktívnu účasť na konferencii je z roka na rok vyšší, čo je dobrou správou do budúcnosti. Stretnutie bolo o to krajšie, že sa zúčastnili aj naši mladí a nádejní arachnológovia. Rovnako aj vysoké zastúpenie špecialistov z Čiech a Moravy je pre nás dobrým signálom. Osobitne ďakujem pani Dr. Alenke Gajdošovej, CSc. a pani Evičke Svatoňovej za nezištnú pomoc pri vytváraní nasej "rodinnej atmosféry" počas konferencie. Bolo nám naklonené aj krásne letné počasie a fantastická slovenská príroda.

Celkove odznelo 23 referátov. Téma konferencie:

ARACHNOLOGICKÝ VÝSKUM V STREDNEJ EURÓPE SO ZAMERANÍM NA BIODIVERZITU
PAVÚKOVCOV.

Na záver konferencie boli exkurzie. A keďže nám počasie prialo, tak mnohí z nás navštívili Vysoké Tatry, Važeckú jaskyňu, niektorí sa venovali fotografovaniu, či debatám. Neodmysliteľnou súčasťou boli večerné ping-pongové zápasy. Novinkou boli hudobné večery pri gitarách Martina Štiglinca, Ondreja Kováčika a Matúša Kostrába.

Pozdrav ...

OĽGA ŽITŇANSKÁ

Milí priatelia, vážené kolegyne a kolegovia.

Srdečne pozdravujem všetkých prítomných, zvlášť kolegov, s ktorými sme začínali pred 40 rokmi s profesorom Františkom Millerom. Rada by som Vás všetkých stretla osobne, ale ako hovorí básnik: „vek a práca ťaží...“

Osobitne chcem zaželať novým členom radosť z poznania prírody a jej tajomstiev, veľa elánu, chuti a vytrvalosti v práci.

Od pána profesora Millera som sa veľa naučila o práci arachnológa a aj o živote. On štúdiom prírody žil celý život. Veril, že príroda zachováva presné pravidlá a zákony. Poznal a uskutočňoval pravdu, veril dôležitosti vzájomnej pomoci a láske medzi ľuďmi. Iste aj dnes by Vám odporúčal, aby pobyt v prírode aj poznávanie bolo pre Vás štítom pred uponáhľaným svetom, ktorý nás núti viac vidieť peniaze ako ľudské vzťahy.

Želám Vám, aby ste svoju prácu robili v ovzduší dôvery, vzájomnej podpory, pohody a radosti.

So srdečným pozdravom,

Oľga Žitňanská

Slovenské arachnologické konferencie

ZUZANA KRUMPÁLOVÁ

Po osamostatnení Slovenska boli posledné spoločné československé arachnologické dni v Bielych Karpatoch v roku 1994. Od tohto obdobia sa datuje samostatná činnosť oboch sekcií. Spočiatku to bola na Slovensku prevažne forma Arachnologických dní.

Podnetom pre prvé usporiadanie arachnologickej konferencie bolo životné jubileum Dr. Krumpála a Mgr. Svatoňa v roku 1998. Konferencie bola v Nitre a jej téma bola Arachnológia na Slovensku. Zúčastnilo sa jej 24 arachnológov, ktorí predniesli 12 referátov. Môžeme konštatovať, že obnovenie prezentácie vedeckých výsledkov formou konferencie bolo od roku 1998, s väčšou pravidelnosťou však až od roku 2003.

Významným podujatím bolo usporiadanie Európskeho arachnologického kongresu vo Vysokých Tatrách v roku 1999, kde sa zúčastnili všetci špičkoví odborníci z celej Európy.

Druhá konferencia arachnológov Slovenska bola v roku 2003 v Štefanovej. Zúčastnilo sa jej 12 špecialistov, odzneli 4 prednášky. Privítali sme aj 3 kolegov z Čiech a Moravy.

Tretia konferencia arachnológov Slovenska bola v roku 2004 vo Východnej. Počet účastníkov bol 17, z toho dvaja z Čiech a Moravy. Odznelo 18 prednášok a bol vystavený jeden poster.

Štvrtá konferencia arachnológov Slovenska bola v roku 2006 vo Východnej. Zúčastnilo sa jej 24 arachnológov, z toho boli 2 kolegovia z Čiech a Moravy. Odznelo 11 prednášok a dva postery.

Piata konferencia arachnológov Slovenska bola v roku 2007 vo Východnej, bola organizovaná pri príležitosti životného jubilea Prof. Buchara a Dr. Gajdoša. Bolo na nej 32 účastníkov, z toho 8 kolegov bolo z Čiech a Moravy. Odznelo 16 prednášok, 4 postery.

Šiesta konferencia arachnológov Slovenska bola v roku 2008 vo Východnej, bola organizovaná pri príležitosti životného jubilea Prof. Krumpála, Mgr. Svatoňa a Dr. Majkusa. Bolo na nej 33 účastníkov, z toho 3 kolegovia boli z Čiech a Moravy. Odznelo 23 prednášok.

Harmonogram prednášok (12. 9. 2008)			
1. blok prednášok – predsedajúci P. GAJDOŠ			
1.	9.00	SVATOŇ, GAJDOŠ, KRUMPÁLOVÁ	<i>Slávnostné otvorenie Arachnologickej konferencie – Zopár slov na úvod</i>
2.	9.15	FENĎA, MAŠÁN	<i>Roztoče (Acarina, Mesostigmata) CHKO Cerová vrchovina</i>
3.	9.30	KOSTRÁB	<i>Prachové roztoče (Acarina, Astigmata, Pyroglyphidae) na Slovensku</i>
4.	9.45	LUPTÁČIK, RASCHMANOVÁ	<i>Spoločenstvá pôdných článkonožcov pozdĺž teplotného gradientu v NPR Silická ladnica so zameraním na pôdne roztoče - pancierniky (Acari, Oribatida)</i>
5.	10.00	CHRISTOPHORYOVÁ	<i>Štúriky (Pseudoscorpiones) Cerovej vrchoviny</i>
Prestávka (10.15 – 10.45)			
2. blok prednášok – predsedajúci B. ASTALOŠ			
6.	10.45	STAŠIOV	<i>Rozšírenie a ekológia koscov (Opiliones) na Slovensku</i>
7.	11.00	UHORSKAI OVÁ, WIEZIKOVÁ, STAŠIOV	<i>Kosce (Opiliones) rôzne obhospodarovných trávnych porastov Štiavnických vrchov</i>
8.	11.30	ÉNEKESOVÁ, KRUMPÁLOVÁ	<i>Porovnanie epigeických pavúkov lužného lesa vo Vozokanoch s inými araneocenózami zaplavovaných území JZ Slovenska</i>
9.	11.45	NEKORANCOVÁ, KRUMPÁLOVÁ	<i>Pavúky (Araneae) zaplavovaných oblastí</i>
Obed (12.00 – 13.00)			
3. blok prednášok – predsedajúci M. KRUMPÁL			
10.	13.00	GAJDOŠ	<i>Epigeická fauna pavúkov alpských lúk v Západných Tatrách</i>
11.	13.15	SVATOŇ, DURBÁKOVÁ	<i>Súčasný poznatky o faune pavúkov (Arachnida,</i>

			<i>Araneae) Cerovej vrchoviny</i>
12.	13.30	FRANC, MARČOKOVÁ	<i>Významnejšie druhy pavúkov (Araneae) orografického celku Ostrôžky</i>
13.	13.45	MAJKUS	<i>Araneofauna Národného parku Podyjí</i>
14.	14.00	GAJDOŠ, SVATOŇ	<i>Fauna pavúkov pieskových a sprašových dún na území Slovenska</i>
Prestávka, konferenčná fotografia (14.15 – 14.45)			
4. blok prednášok – predsedajúci I. MIHÁL			
15.	14.45	BUCHAR	<i>Jak lze využít Katalog (Buchar & Růžička 2002) k hodnocení úrovně přírodních poměrů</i>
16.	15.00	ŠESTÁKOVÁ	<i>Nové poznatky v determinácii subadultných jedincov rodu Araneus (A. alsine, A. diadematus, A. marmoreus, A. quadratus)</i>
17.	15.15	KORENKO	<i>Čelad' Oonopidae (Araneae) v strednej Európe a jej potenciálna diverzita na území Slovenska</i>
18.	15.30	DOLANSKÝ	<i>Ostruha na makadle samců pavouků rodu Cheiracanthium – její funkce a původ</i>
Prestávka (15.45 – 16.15)			
5. blok prednášok – predsedajúci J. BUCHAR			
19.	16.15	MIHÁL	<i>Mgr. Jaroslav Svatoň, sedemdesiatpäťročný</i>
20.	16.30	KÚRKA	<i>RNDr. Zdeněk Majkus, šesťdesiatpäťročný</i>
21.	16.45	GAJDOŠ	<i>Prof. Miroslav Krumpál, šesťdesiatročný</i>
22.	17.00	KRUMPÁLOVÁ	<i>Ďakovné listy SES pri SAV</i>
23.	17.15	SVATOŇ, KRUMPÁL, MAJKUS	<i>Takí sme boli....</i>

*Vážený pán Mgr. Svatoň,
náš milý Jarko!*

Čas beží a málokto z nás si uvedomuje, ako rýchlo. Nastáva čas hodnotenia vlastnej životnej púte. V tejto slávnostnej chvíli máme možnosť na malé zastavenie. Je toho veľa, čo si v arachnológii počas mnohých rokov pre nás všetkých urobil. Tvoja precízna práca priniesla úspechy nielen na domácom vedeckom poli, ale aj v zahraničí.

Radi by som na tomto mieste vyzdvihol Tvoj entuziazmus vo vedeckej, ale aj terénnej práci, Tvoj obrovský záujem o slovenskú arachnológiu a dlhoročnú aktívnu činnosť vo výbore Slovenskej Entomologickej Spoločnosti pri SAV. Celý svoj život si zasvätil vedeckej práci a svoje vedomosti si nezištne rozdával nám všetkým. Vždy si nám vedel poradiť a pomôcť.

Milý Jarko, dovoľ, aby som Ťi v mene svojom, ako aj v mene všetkých členov Arachnologickej sekcie pri Slovenskej entomologickej spoločnosti poďakovala za všetko, čo si pre nás urobil.

Do ďalších rokov Ťi prajeme predovšetkým pevné zdravie, veľa šťastia, pracovných a osobných úspechov.

Všetci kolegovia zo Slovenskej Arachnologickej Sekcie

*Vážený pán Prof. Krumpál,
náš milý Mirko!*

V ľudskom živote sú chvíle, keď človek bilancuje a hodnotí cestu, po ktorej prešiel. Je toho veľa, čo si v arachnológii počas mnohých desaťročí pre nás všetkých vytvoril. Tvoje domáce aj medzinárodné renomé výraznou mierou prispelo k vedeckému rastu nás všetkých.

Dovoľ, aby sme na tomto mieste ocenili Tvoj neustály záujem o budúcnosť slovenskej arachnológie, ktorá spočíva predovšetkým vo výchove novej generácie mladých vedeckých pracovníkov. Celý svoj život si vždy uvedomuješ, že najdôležitejšou vecou je pomáhať k úspechu a napredovaniu iným.

Ceníme si, že si vždy dokázal s rozvahou a nadhľadom riešiť problémy, ktoré prinášal vedecký aj súkromný život.

Milý Mirko, dovoľ, aby som Ťi v mene svojom, ako aj v mene všetkých členov Arachnologickej sekcie pri Slovenskej Entomologickej Spoločnosti poďakovala za čas a energiu, ktoré si nám venoval.

Do ďalších rokov života Ťi prajeme predovšetkým veľa zdravia, šťastia, mnoho pracovných a osobných úspechov.

Všetci kolegovia zo Slovenskej Arachnologickej Sekcie

*Vážený pán Dr. Majkus,
milý Zdeňku!*

*Arachnologická sekcia pri Slovenskej Entomologickej Spoločnosti pri SAV Ti
touto cestou ďakuje za dlhoročnú a obetavú prácu v slovenskej arachnológii,
ktorej sa venuješ už od svojich študentských rokov.*

*Vážime si Tvoj vedecký prínos, ktorý výrazne prispel k napredovaniu arachnológie doma i
v zahraničí. Ceníme si Tvoj neustály záujem o arachnológiu, ktorý spočíva predovšetkým vo
výchove novej generácie mladých vedeckých pracovníkov. Celý svoj život si zasvätil
vedeckému bádaniu,*

a napredovaniu k úspechu svojim študentom.

*Takisto si vysoko ceníme aj Tvoj priateľský prístup, nezištné rady a ochotu
pomôcť nám všetkým.*

*Milý Zdeňku, želáme Ti do ďalších rokov veľa zdravia, šťastia, pracovných a
osobných úspechov.*

Všetci kolegovia zo Slovenskej Arachnologickej Sekcie

Mgr. Jaroslav Svatoň, sedemdesiatpäťročný

IVAN MIHÁL

Ústav ekológie lesa SAV, Štúrova 2, SK - 960 53 Zvolen, e-mail: mihal@sav.savzu.sk

Všemocný čas neúnavne hľbi koryto rieky nášho života a my si túto axiómu času neraz uvedomíme pri takých príležitostiach, akými sú životné jubileá našich blízkych, známych alebo kolegov. Takáto príležitosť nadišla práve teraz, keď si pripomíname významné životné jubileum, 75 rokov od narodenia zanieteneho arachnológa, ochrancu prírody, vzácného človeka, kolegu a priateľa Mgr. Jaroslava Svatoňa. Toto životné jubileum je víťaným dôvodom poblahoželať nášmu jubilantovi a zároveň si pripomenúť jeho doterajšiu neľahkú životnú púť.

Jaroslav Svatoň sa narodil 10. mája 1933 v obci Třešť, okres Jihlava, na Českomoravskej vysočine. Rodina Svatoňových sa v roku 1938 presťahovala na Slovensko, do Prešova ale v roku 1943 sa už natrvalo usadila vo Vrútkach, kde otec jubilanta pracoval ako rušňovodič vo vrútockom železničnom depe. Svoje školské roky jubilant absolvoval v Martine na 8-ročnom gymnáziu, ktoré ukončil maturitou v roku 1953. Diaľkovo študoval na Vyššej pedagogickej škole (dnes Univerzita Mateja Bela) v Banskej Bystrici a probáciu biológa - chémiu, ktorú úspešne ukončil v roku 1963. Na prelome 50-tych a 60-tych rokov pôsobil ako učiteľ na stredných školách vo Vrútkach, Martine a Detve. Ako samostatný odborný pracovník pôsobil na Krajskom stredisku štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Banskej Bystrici (1961 - 1963), ako aj v Krajskom vlastivednom múzeu v tom istom meste (1963 - 1964). Významný prelom v jeho živote prichádza v roku 1964, kedy sa stáva zakladateľom a prvým riaditeľom Turčianskeho múzea Andreja Kmet'a v Martine, kde ako riaditeľ pôsobí do roku 1968. Následne tu pracuje ako samostatný odborný pracovník - zoológ až do odchodu na dôchodok (1968 - 1988). V Turčianskom múzeu A. Kmet'a sa ako zoológ venuje výskumu a dokumentovaniu fauny severného a stredného Slovenska, pričom sa zameriava viac na výskum stavovcov. Od roku 1970 ho však čoraz viac priťahuje

tajomná, nesmierne lákavá a v rámci fauny Slovenska málo preskúmaná skupina živočíchov - pavúky. Začína sa teda cielene venovať arachnológii. Spolu s významným českým arachnológom a svojim učiteľom prof. RNDr. Františkom Millerom, DrSc. v roku 1974 zakladá Arachnologickú sekciu SES pri SAV, ktorá sa počas nasledujúcich desaťročí stáva liahňou nádejných slovenských arachnológov, pre ktorých je jubilant nevyčerateľným zdrojom odbornej pomoci a podpory.

Jaroslav Svatoň sa vypracoval na vynikajúceho odborníka - arachnológa a jeho odborné kvality sú uznávané minimálne v celoeurópskom meradle. Je členom viacerých domácich a zahraničných vedeckých spoločností, akými sú Slovenská entomologická spoločnosť pri SAV (kde pôsobí ako predseda a člen Výboru), Slovenská zoologická spoločnosť pri SAV a zahraničné spoločnosti International Society of Arachnology - ISA (USA), British of Arachnological Society - BAS (Veľká Británia), Süddeutsche Arachnologie Arbeitsgemeinschaft - SARA a Schweizerische Entomologische Gesellschaft - SEG (Švajčiarsko), Nordwestdeutsche Arachnologische Arbeitsgemeinschaft - NOWARA (Nemecko), ale aj Česká spoločnosť entomologická pri AV ČR. V rámci pedagogického procesu pôsobí jubilant ako konzultant viacerých diplomových a habilitačných prác.

Pracovný elán, dosiahnuté znalosti a výsledky práce Jaroslava Svatoňa sa odrazili aj v bohatej publikačnej činnosti, ktorá doposiaľ zahŕňa 106 publikácií, z čoho je 64 pôvodných vedeckých prác publikovaných v domácich a zahraničných časopisoch, ako autor a spoluautor odpublikoval 5 kapitol v domácich a zahraničných monografiách ako aj 2 samostatné monografie doma a v zahraničí. Z najvýznamnejších prác možno vybrať napr. monografické dielo Katalóg pavúkov Slovenska, ktoré bolo v spoluautorstve publikované v roku 1999, ako aj samostatnú monografickú prácu Pavouci (Araneae) Žďárských vrchů, publikovanú v Českej republike v roku 2006.

Výsledkom jubilantovej neúnavnej práce v teréne a jeho hlbokých odborných znalostí bola determinácia a opis troch nových taxónov pavúkov - *Anguliphantes tripartitus* (MILLER & SVATOŇ, 1978) z čeľade Linyphiidae, *Abacoproeces tatricus* SVATOŇ, 1983 taktiež z čeľade Linyphiidae a *Xysticus slovacus* SVATOŇ, PEKÁR & PRÍDAVKA, 2000 z čeľade Lycosidae. Ako nové pre arachnofaunu Slovenska jubilant zistil výskyt až 91 druhov pavúkov a pre územie Českej republiky 6 druhov pavúkov. Meno Jaroslava

Svatoňa nesú novoopísané taxóny - *Pardosa svatoni* MARUSIK & GAJDOŠ, 2009 z čeľade Lycosidae, ktorý autori opísali z územia Mongolska a *Clubiona jaroslavi* MIKHAILOV, 2003 z čeľade Clubionidae, ktorý bol opísaný z územia Ruska.

O výsledky práce Jaroslava Svatoňa sa zaujímajú významní arachnológovia na európskych a svetových arachnologických kongresoch a konferenciách, na ktorých sa jubilant aktívne zúčastňuje (1993 - Catania, Taliansko, 1996 - Siedlce, Poľsko, 1997 - Edinburgh, Škótsko, 1971, 1995, 1998, 1999, 2005, 2007 - v rôznych mestách v Českej republike, 2002 - Szombathely, Maďarsko, 2006 - Blagoevgrad, Bulharsko). Tu treba dodať, že jubilant už vtedy ako erudovaný arachnológ sa od obdobia tzv. normalizácie až do zmeny režimu nemohol zúčastňovať arachnologických podujatí v zahraničí a totalitným režimom mu bola značne sťažovaná aj vedecká publikačná činnosť. Aj napriek týmto neblahým skutočnostiam sa neuveriteľná činorodosť jubilanta prejavovala v nekonečnom počte dní a nezriedka aj nocí venovaných terénnym výskumom, determináciám a spracovaniu výsledkov.

Jaroslav Svatoň výskum pavúkov realizoval snád' vo všetkých kútoch Slovenska, Moravy a Čiech. Po arachnologickej stránke súborne spracoval viaceré orografické celky (napr. Vysoké a Nízke Tatry, Veľkú a Malú Fatru, Strážovské vrchy, Bukovské vrchy, Biele Karpaty, Hornú Oravu, Oravské Beskydy, Muránsku planinu, Slovenský kras, Východoslovenskú nížinu a mnohé iné), ako aj oblasti strednej a južnej Moravy (napr. Pálavu, Českomoravskú vysočinu, Žďárské vrchy). Svoj výskum často orientoval do maloplošných chránených území v spolupráci s orgánmi štátnej ochrany SR a ČR, čo oceňujú aj profesionálni ochranári prírody, ktorým jubilant, podľa ich slov, vždy poskytoval vysoko kompatibilné výsledky z hľadiska hodnotenia významnosti chránených území.

Hlboké odborné znalosti Mgr. Jaroslava Svatoňa o pavúkoch a prírode všeobecne, výsledky jeho doterajšej práce, ako aj jeho vysoké ľudské kvality obzvlášť vyniknú teraz, vo chvíli jeho krásneho životného jubilea, ku ktorému si v mene jeho kolegov a priateľov dovoľujem zablahoželať predovšetkým pevné zdravie, pohodu a šťastie v kruhu rodiny a priateľov, ale aj veľa síl a neuhasínajúci elán do ďalších pracovných aktivít, o ktorých niet žiadnych pochyb!

Ad multos annos!

K päťadesátinám RNDr. Zdeňka Majkuse, CSc.

ANTONÍN KÚRKA

Národní muzeum, Václavské nám. 68, CZ - 115 79 Praha 1, e-mail: tonda.pavouek@centrum.cz

V českých zemích má arachnologie už dlouhou tradici, nicméně zdaleka ne všechna území byla stejně intenzivně posbírána a arachnologicky prozkoumána. Po dlouhou dobu patřila k poměrně opomíjeným oblastem severní Morava a Slezsko. Tuto mezeru vyplnil svou dlouholetou výzkumnou prací náš významný arachnolog Zdeněk Majkus, ostravský rodák, který letošního roku, 1. června, oslavil pětadesátiny.

Zájem o přírodu již od mládí ho přivedl až ke studiu na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, kde v letech 1960 až 1965 vystudoval obor učitelství biologie a chemie pro školy II. cyklu. V období let 1965–1973 vyučoval jako středoškolský profesor na střední všeobecně vzdělávací škole (později gymnáziu) v Ostravě – Vítkovicích. Od září 1973 působí jako vysokoškolský pedagog ve funkci odborného asistenta na katedře biologie, nejdříve na samostatné Pedagogické fakultě, nyní na Přírodovědecké fakultě Ostravské univerzity (katedra biologie a ekologie). V letech 1967 až 1970 absolvoval na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci postgraduální studium biologie a chemie. Zde také v roce 1981 vykonal státní rigorózní zkoušku a získal titul RNDr. Počátkem roku 1989 ukončil na Přírodovědecké fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě externí aspiranturu obhajobou kandidátské disertační práce již na „slezské“ téma „Ekologicko-faunistická charakteristika arachnocenóz vybraných ostravských hald“ a rozhodnutím vědecké rady téže univerzity mu byl přiznán titul kandidát biologických věd pro obor zoologie.

Pedagogická činnost Zdeňka Majkuse je dlouhodobá a pestrá. Na střední škole vyučoval biologii a chemii, po přechodu na Pedagogickou fakultu pak řadu let přednášel a vedl semináře z didaktiky biologie. V současné době přednáší obecnou zoologii a etologii, vede cvičení z obecné zoologie, vývojové biologie a arachnologický seminář. Od jejího založení přednáší na Zdravotně–sociální fakultě OU biologii pro obor rehabilitace a fyzioterapie a úzce spolupracuje s Ústavem normální a patologické

anatomie této fakulty. Společně s vedoucím tohoto ústavu Doc. MUDr. Jaroslavem Horáčkem, CSc. úspěšně realizovali dva granty grantové agentury Fondu rozvoje vysokých škol, zaměřené na přípravu sad histologických a embryologických preparátů pro zajištění výuky obecné zoologie, vývojové biologie a srovnávací embryologie obratlovců.

Často je oponentem doktorských prací na různých univerzitách (UP Olomouc, VŠB–Technické univerzitě v Ostravě), v letech 1997–1999 byl členem oborové rady doktorandského studia Ústavu zoologie SAV v Bratislavě, je členem oborové rady doktorandského studia Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého. V rámci své vysokoškolské pedagogické činnosti vedl kolem 40 bakalářských a diplomových prací.

Neocenitelné zkušenosti přinesly Z. Majkusovi zahraniční stáže a pobyty: v roce 1983 pobýval po dobu tří měsíců v Itálii v Istituto di Zoologia L'Aquila (u dnes už legendy světové arachnologie dr. P. M. Brignoliho) a v září 1988 navštívil Kambodžu a Vietnam. Spolupracoval s polskými arachnology (Uniwersytet Wrocław, Instytut Ekologie PAN Dziekanów Leśny) a již přes 20 let aktivně spolupracuje s kolegy z kateder Fyzjologie i Ekotoksykologie Zwierząt a Histologie a Embryologie Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska (Uniwersytet Śląski, Katowice). Výsledkem společných výzkumů především v antropogenně silně ovlivněném území (hornická a pohornická krajina) jsou i společná vystoupení na konferencích a publikace.

Svoji vědeckou erudici uplatňuje Z. Majkus jako člen řady vědeckých společností, redakčních rad a komisí: České zoologické společnosti, Arachnologické sekce při Slovenské entomologické společnosti SAV v Bratislavě, České společnosti entomologické, společnosti Arachnologische Gesellschaft (Německo) a C.I.D.A. (Centre International de Documentation Arachnologique) v Paříži. Pracoval jako člen oborové komise FRVŠ, byl řadu let redaktorem sborníku Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity (Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Ostraviensis), a je členem rezortní komise Ministerstva školství a mládeže (MŠMT) na ochranu zvířat proti týrání.

Publikační činnost Zdeňka Majkuse je bohatá. Je autorem (nebo spoluautorem) čtyř skript a několika metodických příruček, vypracoval řadu výzkumných zpráv a

opponentských posudkov a publikoval mnoho pôvodných prác týkajúcich sa vesmírnej ekologickej problematiky (sukcese arachnocenóz ostravských hald, bioindikácie) a faunistického mapovania známych i menej známych lokalít Moravy a Slezska. Pozornosť odborné verejnosti vzbudily už prvé jeho práce (kandidátska dizertácia a následná monografia o arachnocenózach ostravských hald), v ktorých sledoval sukcesiu spoločenstiev pavoukov na týchto veľmi zaujímavých antropogénnych biotopech. V rade ďalších prác zostal verný svojmu Slezsku a severní Moravě. Publikoval články o araneofaune Ostravska (Loucké rybníky), obľúbených Jeseníků (rašeliníšte Šerák-Keprník, Na Skřítku a v NPR Praděd), Poodří, Hranického a Jesenického krasu, Beskyd (Jablunkov, Skalická Morávka) i Osoblažska. V poslednej dobe venuje pozornosť faunistike pavoukov chránených území strednej, južnej a juhovýchodnej Moravy (Vsetínsko, Hostýnské vrchy, Moravský kras, Prácheňská vrchovina, Kroměřížsko, Pálava). V minulých rokoch v spolupráci s priateľom J. Svatoněm spoločne sledovali araneocenózy Východných Karpát, Slovenského krasu i iných zaujímavých lokalít navštívených v rámci arachnologických exkurzií. Zdeněk Majkus práve svojím arachnologickým záujmom na Moravu, Slezsko a v neposlednej rade i na Slovensko tak naväzuje na nášho významného zoológa profesora Františka Millera.

Vlídny a porozumený, ale i náročný, sú vlastnosti, ktoré mu Zdeněk patrí u študentov do kategórie „veľmi obľúbený“; priatelia arachnologov jej považujú za kolegu, ktorý svoje poznatky rád sdieľa ostatným, ale má i smysl pre humor a je s ním báječne posezení.

K šesťdesiatke profesora Miroslava Krumpála

ZUZANA KRUMPÁLOVÁ

Ústav zoológie, Slovenská akadémia vied, Dúbravská cesta 9, 845 06 Bratislava, e-mail: zuzana.krumpalova@savba.sk

Náš drahý kolega, výnimočný učiteľ, priateľ a arachnológ pán profesor RNDr. Miroslav Krumpál, CSc. sa v tomto roku dožil 60 rokov svojho života v plnej pracovnej aktivite, venujúc sa neúnavne vedeckej práci a vedeckej výchove so zameraním a presvedčením. S jeho menom sa spája vytvorenie Slovenskej arachnologickej sekcie pri SES, založenie arachnologickej školy na Slovensku. S jeho menom sa rovnako spájajú aj slovenské priekopnícke práce o štrúrikoch. Jeho životná a vedecká púť je v plnej miere spätá s Prírodovedeckou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave, kde pracuje už 36 rokov.

Narodil sa 5. mája 1948 v malej dedinke - Klátovej Novej Vsi v okrese Topoľčany. Vyrastal v učiteľskej rodine. Jeho maminka mu dala vedomostné základy ako malému školákovi. Otec ho viedol vo vyššom veku. Bol to práve otec, ktorý mu objasňoval tajomstvá prírody a podnietil v ňom záujem a zvedavosť o ňu. Nielen rodinné prostredie, ale aj okolitá príroda jeho rodiska formovali dušu nášho mladého prírodovedca. Na strednej škole sa jeho láska k prírode a vedeckej práci prehĺbili. Strednú všeobecno-vzdelávaciu školu ukončil v roku 1966 v Bratislave.

Prijatím na Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského sa mu naplno otvorila brána k poznaniu biológie, predovšetkým k zoológii a botanike. Štúdium absolvoval v rokoch 1966 – 1971. Nebolo to len memorovanie učiva. Jubilant si zvolil individuálny prístup k riešeniu vedeckých problémov a nové vedecké postupy pomerne rýchlo zaradil do praxe. Obrovskú zásluhu na až fanatickom prístupe k zoológii mal predovšetkým jeho učiteľ docent Ján Gulička. Dal mu kľúč ku dverám vedeckého poznania a počas celého štúdia ho neúnavne a pevne viedol po neznámych chodníkoch slovenskej vedy a prírody. Docent Gulička mladému Miroslavovi Krumpálovi venoval

nesmierne množstvo času, vedomosti, skúsenosti a dá sa povedať, že mu predal štafetový kolík, aby smelo, neúnavne a s entuziazmom napredoval v slovenskej zoológii. Toto poslanstvo profesor Krumpál s posvätnou oduševnenosťou a poctivosťou plní dodnes. V roku 1977 úspešne obhájil dizertačnú prácu.

Od prvej chvíle pôsobenia na Prírodovedeckej Fakulte sa venoval vedeckej výchove, čoho dôkazom je jeho prvý diplomant Dr. Peter Gajdoš, ktorý v roku 1981 úspešne ukončil štúdium na fakulte. Potom nasledovala vedecká výchova celej plejády študentov, diplomantov, neskôr aj aspirantov (viac ako 25 diplomantov a 5 aspirantov). Mnohí z jeho študentov sa venujú arachnológii doposiaľ, či už profesionálne, alebo aspoň ako amatéri - špecialisti.

V roku 2001 úspešne absolvoval habilitačné konanie a na Prírodovedeckej fakulte Palackého Univerzity získal titul docent.

Neskôr sa opäť veľmi úspešne popasoval s inauguračným procesom a v roku 2006 ho prezident Slovenskej republiky, pán Ivan Gašparovič, slávnostne menoval za profesora zoológie.

Profesor Miroslav Krumpál pôsobí ako člen rigorózneho komisie, ako garant bakalárskeho štúdia systematickej a ekologickej biológie a zároveň je aj predseda tejto štátnicovej komisie. Je garantom doktorandského štúdia zoológie a aj predseda tejto komisie. Je predsedom a garantom komisie pre habilitačné a inauguračné konanie v odbore zoológia.

Dve funkčné obdobia (1991 – 1997) zastával aj pozíciu predsedu Slovenskej Zoologickej spoločnosti a jedno funkčné obdobie bol prvým podpredsedom Československej zoologickej spoločnosti (1991 – 1993). V Arachnologickej sekcii pracoval nepretržite vo výbore, pôsobil aj na poste predsedu (1985 – 1988). Je členom Deutsche Arachnologische Gesellschaft, členom SARA (Süddeutsche Arachnologische Gesellschaft), členom ISA.

Profesor Miroslav Krumpál je mnohostranne zameraný zoológ a ekológ. Fascinujúci je jeho široký vedecký záber a rozhľad, mnohostrannosť a originalnosť pri riešení vedeckých problémov. Sleduje, študuje a rieši otázky tak ako v pôdnej zoológii, tak aj v parazitológii, či ekológii. Jeho vedeckú prácu možno rozdeliť na viacero etáp. Začínal ako pedozoológ, kedy faunisticky, taxonomicky a ekologicky spracovával žižviavky. Neskôr sa s plným nasadením venoval šťúrikom, a to nielen v Európskom meradle. Opísal niekoľko nových druhov pre vedu. Po svojich viacerých cestách do strednej Ázie nazhromaždil dostatočné množstvo materiálu pre vytvorenie monografie Šťúriky Mongolska. Vedecká činnosť nášho jubilanta je nesmierne bohatá a obsiahla. Je autorom alebo spoluautorom viac ako 150 vedeckých prác, 16 odborných článkov a 4 monografií. Riešil viac ako 20 výskumných projektov, ku ktorým vypracoval správy a štúdie. Absolvoval viac ako 40 vedeckých konferencií doma i v zahraničí. O jeho vedeckej aktivite svedčí aj vysoký citačný ohlas – viac ako 300 citácií.

Je toho veľa, čo pán profesor Krumpál v arachnológii počas mnohých desaťročí pre nás všetkých vytvoril. Jeho domáce aj medzinárodné renomé výraznou mierou prispelo k vedeckému rastu nás všetkých. Pri príležitosti jeho životného jubilea oceňujeme neustály záujem o budúcnosť slovenskej arachnológie, ktorý spočíva predovšetkým vo výchove novej generácie mladých vedeckých pracovníkov. Profesor Krumpál si celý svoj život uvedomuje, že najdôležitejšou vecou v živote je pomáhať k úspechu a napredovaniu iným. Vysoko si ceníme jeho priateľský prístup, nezištné rady a ochotu pomôcť nám všetkým.

Veľa úspechov a zdravia do budúcnosti.

Šťúriky (Pseudoscorpiones) Cerovej vrchoviny

JANA CHRISTOPHORYOVÁ

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského, Mlynská dolina B-1, SK-842 15 Bratislava; e-mail: christophoryova@gmail.com

Doterajšie poznatky o šťúrikoch z územia Cerovej vrchoviny zahŕňajú len jeden publikovaný údaj o výskyte druhu *Roncus lubricus* L. Koch, 1873 na lokalite NPR Ragáč. Metódou presevu pôdnej hrabanky tu bol nájdený len jeden samec tohto druhu (Ducháč 1994). Preto získanie materiálu z projektu o výskume pavúkovcov Cerovej vrchoviny umožnilo doplniť chýbajúce údaje o šťúrikoch skúmaného územia.

Cieľom mojej práce bolo zistiť zastúpenie čeľadí a druhové zloženie šťúrikov Cerovej vrchoviny, a zároveň získať údaje do mojej dizertačnej práce o rozšírení nájdených šťúrikov na území Slovenska a doplniť údaje slúžiace na podrobnejší opis druhov.

Získaný materiál bol zbieraný z viacerých lokalít Cerovej vrchoviny pomocou metód zemných pascí, presevu pôdnej hrabanky a individuálneho zberu. Všetky jedince, vrátane nymfálnych štádií, boli spracované na trvalé mikroskopické preparáty. Jednotlivé články tela a končatiny boli fotografované a následne zmerané na binokulárnej lupe pomocou programu AxioVision 40LE v. 4.5.

Zaznamenaných bolo 140 šťúrikov patriacich do troch čeľadí a ku 6 druhom. Čeľaď Chthoniidae bola zastúpená druhom *Chthonius* (*Ephippiochthonius*) *boldorii* Beier, 1934. Do čeľade Neobisiidae patrili druhy *Neobisium* (*Neobisium*) *carcinoides* (Hermann, 1804), *N. (N.) erythrodactylum* (L. Koch, 1873), *N. (N.) sylvaticum* (C. L. Koch, 1835) a *Roncus lubricus* L. Koch, 1873. Čeľaď Cheliferidae bola zastúpená druhom *Dactylochelifer latreillei* (Leach, 1817). U nájdených druhov bola študovaná chaetotaxia (karapax, koniec tela, chodidlo IV, tergity, pedipalpy), morfológické (ozubenie pedipálp, tvar epistómu, tvar spermatéky) a morfometrické znaky (vyhodnotených bolo 43 rozmerov a 23 pomerov). Tieto údaje budú využité pri vypracovaní mojej dizertačnej práce a poslúžia hlavne na podrobnejšie opisy druhov, a následne vypracovanie determináčného kľúča šťúrikov Slovenska.

Výskum bol podporený grantovými projektmi PrF UK/6/2008 a VEGA 1/3266/06.

Literatúra:

DUCHÁČ V. 1994: Faunisticko - bionomické poznámky k niektorým druhom šťúrků České republiky a Slovenské republiky. Fauna Bohemiae septentrionalis, 19: 139 - 153.

Funkce a původ ostruhy na makadle samečů pavouků rodu *Cheiracanthium*

JAN DOLANSKÝ

Východočeské muzeum v Pardubicích, Zámek 2, CZ-530 02 Pardubice, Česká republika, dolansky@vcm.cz

Výrazná ostruha na tarzálním článku samčího makadla na bázi cymbia je patrně unikátní znak pavouků rodu *Cheiracanthium*. Její funkce byla objasněna při výzkumu kopulačního mechanismu u druhu *Cheiracanthium punctatum* (Villers, 1789) (Dolanský 2008). Ostruha je dutá trubice tvořená sklerotizovanými lištami a kožovitou blánou. Na začátku kopulace je ostruha zasunuta do kopulačního ductu samičí vulvy. Po dobu vrcholné fáze kopulace je skrze ostruhu protažen embolus. Embolus vstupuje do ostruhy protáhlou štěrbinou její bázi. Samci pavouků rodu *Cheiracanthium* mají na retrolaterální straně cymbia na okraji alveoly žlábek, na jehož dně se táhne sklerotizovaná lišta s úzkou podélnou rýhou. Tato rýha plynule ústí do zmíněné štěrbině na bázi ostruhy. Žlábek se sklerotizovanou lištou mají nápadně vyvinuty druhy s krátkou ostruhou, excentricky umístěnou hákovitou mediální apofýzou a úzkou jamkou na epigyně (což jsou v rámci rodu *Cheiracanthium* patrně pleziomorfní znaky). Mezi tyto druhy patří *Cheiracanthium striolatum* Simon 1878, *Cheiracanthium rupestre* Herman 1879 a *Cheiracanthium barbarum* (Lucas 1846). Původně asi sloužila k nasměrování embolu samotná sklerotizovaná lišta s rýhou. Jejím protažením a zapouzdřením rýhy vznikla ostruha. Na zapouzdření se podílí širší sklerotizovaná lamela vycházející z dorzální části báze cymbia a průsvitná blána vycházející patrně z ventrální nebo retrolaterální části báze cymbia. Vznik ostruhy umožnil lepší fixaci polohy makadla vůči epigyně během kopulace. Dalším protažením začala ostruha plnit i funkci při vyztužení a možná i zprůchodnění kopulačního ductu během inzerce embolu. Rozdíly ve tvaru, délce a mechanických vlastnostech ostruhy, charakteristické pro jednotlivé druhy rodu *Cheiracanthium*, mohou působit jako bariéra při mezidruhové kopulaci příbuzných druhů.

Literatura:

DOLANSKÝ 2008: Stavba a funkce kopulačních orgánů pavouků rodu *Cheiracanthium*. In: BRYJA J., NEDVĚD O., SEDLÁČEK F., ZUKALL J. Zoologické dny České Budějovice 2008. Sborník abstraktů z konference 14. - 15. února 2008. Ústav biologie obratlovců AV ČR: 45 - 46.

Súčasný poznatky o faune pavúkov (Arachnida, Araneae) Cerovej vrchoviny.

EUDMILA DURBÁKOVÁ¹ & JAROSLAV SVATOŇ²

¹ Stredoslovenské múzeum, Radvanská 27, Banská Bystrica, komata1@gmail.com

² Kernova 8/37, SK - 036 01 Martin-Košúty 2, svaton@mail.t-com.sk

V príspevku sú zhrnuté výsledky dlhoročného výskumu, ktorý prebiehal na území Cerovej vrchoviny na najvýznamnejších lokalitách a biotopoch CHKO Cerová vrchovina, aj mimo chráneného územia.

Doposiaľ bolo zaznamenaných 437 druhov pavúkov z 35 čeľadí. Zistené druhy reprezentujú takmer polovicu (48,18%) známej slovenskej araneofauny. Počet 79 ohrozených druhov reprezentuje 18,1% araneofauny Cerovej vrchoviny. Zistené boli aj prvonálezy z tohto územia pre Slovensko: *Zora parallela* a *Pelecopsis loksai*. Ku kriticky ohrozeným druhom patria *Diaea livens*, *Heliophanus lineiventris*, *Kratochvíliella bicapitata*, *Steatoda meridionalis* a *Trichoncoides piscator*.

Zaujímavé bolo zistenie, že okrem charakteristických habitatov územia sú významné tiež staré v minulosti extenzívne využívané ovocné sady a vinice, patriace medzi významné stanovišťa pre ochranu a prežívanie mnohých ohrozených a vzácnych druhov. Výskum potvrdil význam tohto územia v celoeurópskom kontexte ochrany prírody a jeho opodstatnené zaradenie do siete území Natura 2000.

Porovnanie epigeických pavúkov lužného lesa vo Vozokanoch s inými araneocenózami zaplavovaných území JZ Slovenska

EDINA ÉNEKESOVÁ¹ & ZUZANA KRUMPÁLOVÁ²

¹ Katedra zoológie, PriF UK, Mlynská dolina B-1, 842 15 Bratislava, e-mail:

edinaenekesova@centrum.sk

² Ústav zoológie, Slovenská akadémia vied, Dúbravská cesta 9, 845 06 Bratislava, e-mail:

zuzana.krumpalova@savba.sk

Zaplavované územia a mokrade reprezentujú výnimočný typ biotopov, ktoré majú špecifickú flóru a faunu. Koncom osemdesiatych rokov v povodí riek Dunaj a Moravy sledovali mnohí autori podmienky v lužných lesoch. Cieľom týchto prác bolo sledovať araneofaunu a jej zmeny na viacerých lokalitách.

V roku 2007 bol robený výskum epigeických pavúkov (Araneae) na dvoch študijných plochách pri potoku Čierna voda vedľa obce Vozokany pri Galante. Študijná plocha A sa nachádzala v antropicky ovplyvnenom lužnom lese, kým plocha B sa nachádzala v pôvodnom lužnom lese. Na odchyt boli použité zemné formalínové pasce. Na týchto dvoch študovaných plochách bolo celkovo zistených 23 taxónov pavúkov patriacich do 9 čeľadí. Na dvoch študijných plochách k eudominantným druhom patrili *Pirata hygrophilus*, *Agroeca brunnea*, *Centromerus sylvaticus* a *Trochosa terricola*. V spoločenstve pavúkov na oboch študijných plochách prevládali hygrofilné a hemihygrofilné druhy (47,55 %). PCA analýza potvrdila, že študijné plochy A a B vo Vozokanoch majú veľmi podobnú skladbu spoločenstva a že spoločenstvá epigeických pavúkov všetkých porovnávaných lužných lesov charakterizovali druhy – *Pirata hygrophilus*, *Pardosa lugubris*, *Oedothorax retusus*, *Centromerus sylvaticus* a *Harpactea rubicunda*. Kvalitatívno-quantitatívna podobnosť nám potvrdila to, že študijné plochy A a B vo Vozokanoch mali veľmi podobnú štruktúru ako spoločenstvo pavúkov na lokalitách Horniacký Včelín A v roku 1996 a Horniacký Včelín B v roku 1997 pri rieke Morava.

Zistili sme, že jednorôčné pozorovania nám slúžia len ako orientačné hľadisko. Môžeme skonštatovať, že množstvo odchytých jedincov, ako aj druhové bohatstvo vo veľkej miere závisí od dĺžky výskumu a metódy zberu. Jednorôčné výskumy preto nemôžu byť použité na zachytenie špecifických druhov – ktoré odlišujú jednotlivé lokality. Naopak, eudominantné a dominantné druhy – ktoré tvoria základ spoločenstva pavúkov lužných lesov, sa dajú zachytiť aj v jednorôčných výskumoch.

Výskum bol podporený grantovými projektmi VEGA - 1/3266/27 a 2/0067/08.

Roztoče (Acarina, Mesostigmata) CHKO Cerová vrchovina

PETER FENĎA¹ & PETER MAŠÁN²

¹ Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Mlynská dolina B-1, SK-842 15 Bratislava. e-mail: fenda@fns.uniba.sk

² Ústav zoológie, Slovenská akadémia vied, Dúbravská cesta 9, SK-845 06 Bratislava. e-mail: peter.masan@savba.sk

V rokoch 2000 až 2007 na území CHKO Cerová vrchovina prebiehal inventarizačný výskum mesostigmátnych roztočov (Acarina, Mesostigmata). V 76 zberoch z rôznych mikrohabitatov bolo zistených 214 druhov mesostigmátnych roztočov patriacich do 3 kohort a 20 čeľadí: Ameroseiidae (3 spp.), Ascidae (24 spp.), Celaenopsidae (2 spp.), Epicriidae (2 spp.), Eviphididae (7 spp.), Halolaelapidae (1 sp.), Laelapidae (28 spp.), Macrochelidae (21 spp.), Pachylaelapidae (24 spp.), Parasitidae (20 spp.), Polyaspinidae (3 spp.), Pseudolaelapidae (1 sp.), Rhodacaridae (10 spp.), Trachytidae (3 spp.), Trachyuropodidae (7 spp.), Trematuridae (9 spp.), Urodinychidae (17 spp.), Uropodidae (10 spp.), Veigaiaidae (8 spp.), Zerconidae (14 spp.). Na základe získaného materiálu roztočov aj z Cerovej vrchoviny boli opísané nové druhy *Prozercon carpathofimbriatus* Mašán et Fend'a, 2004; *Pachylaelaps armimagnus* Mašán, 2007; *Onchodellus neglectus* Mašán, 2007; *O. slovacus* Mašán, 2007; *O. striatifer* Mašán, 2007 a *O. substrictus* Mašán, 2007.

Výskum priniesol aj niekoľko prvých nálezov pre územie Slovenska či potvrdenie nálezov niektorých vzácných druhov. Územie CHKO Cerová vrchovina je zaujímavé aj mozaikou teplomilných a boreo-montánnych elementov pôdnej fauny na veľmi malej ploche. Získané poznatky snád' pomôžu pri ochrane tohoto unikátneho územia. Aj takto by sme sa chceli poďakovať pracovníkom správy CHKO Cerová vrchovina za ich všestrannú pomoc pri našom terénnom výskume.

Výskum bol podporený grantovými projektmi VEGA 2/0054/08.

Epigeická fauna pavúkov (Araneae) alpských lúk v Západných Tatrách

PETER GAJDOŠ

Ústav krajinskej ekológie SAV, Bratislava, Pobočka Nitra, Akademická 2, SK-949 01 Nitra, e-mail: nruk@gajd@savba.sk

Autor študoval epigeické spoločenstvá bezstavovcov so zameraním pavúkov na alpských lúkach na svahoch pod vrcholom Salatína v Západných Tatrách v priebehu rokov 2004–2006 použitím metódy zemných formalínových pascí. V epigeických spoločenstvách bezstavovcov alpských lúk boli dominantne zastúpené taxonomické skupiny *Acarina*, *Collembola*, *Coleoptera* and *Araneae*. Ako bolo zistené pavúky sú veľmi významná skupina a v týchto ekosystémoch (reprezentujú približne 15 % odchyteného materiálu bezstavovcov).

V priebehu skúmaného obdobia celkove bolo odchytených 5907 jedincov pavúkov patriacich k 39 druhom do 8 čeľadí. Charakteristickým a eudominantným druhom pre tento typ habitatu je *Pardosa saltuaria* (D>90%). Z ďalších druhov najpočetnejšie boli zastúpené druhy *Haplodrassus signifer* (D=2,78%), *Meioneta milleri* (D=1,92%), *Pardosa palustris* (D=1,24%), *Alopecosa aculeata* (D=0,95%), *Walckenaeria cuspidata* (D=0,71%).

Zo zistených druhov, 9 druhov je zaradených do Červeného zoznamu pavúkov Slovenska v rôznych kategóriách ohrozenia (*Diplocephalus permixtus*, *Hilaira tatraca*, *Lepthyphantes varians*, *Meioneta milleri*, *Micrargus georgescuae*, *Rhaebothorax morulus*, *Talavera monticola*, *Trichonoides piscator* and *Xysticus luctuosus*).

Fauna pavúkov pieskových a sprašových dún na území Slovenska

PETER GAJDOŠ¹ & JAROSLAV SVATOŇ²

¹Ústav krajinnej ekológie SAV, Bratislava, Pobočka Nitra, Akademická 2, SK-949 01 Nitra, e-mail: nrukajd@savba.sk

²Kernova 8, Košúty II., SK-036 01 Martin, e-mail: svaton@mail.t-com.sk

Autori na základe vlastných zberov, zberov ďalších arachnológov a tiež excerpciou literárnych údajov spracovali údaje o faune pavúkov pieskových a sprašových dún na území Slovenska. Na doteraz skúmaných lokalitách reprezentujúcich habitaty pieskových a sprašových dún na Slovensku bolo celkovo zistených 354 druhov pavúkov patriacich do 30 čeľadí. Zistený počet druhov predstavuje zhruba 40 percent našej fauny pavúkov. Druhove najpočetnejšie bola zastúpená čeľaď *Linyphiidae*.

Poznanie fauny pavúkov pieskových a sprašových dún v rámci Slovenska je nerovnomerné. Výskum bol sústredený hlavne na juhozápadnom a západnom Slovensku (Záhorská a Podunajská nížina), kde pracovalo a pracuje viacero arachnológov. Z juhovýchodného a východného Slovenska je zatiaľ najmenej údajov. Druhovú pestrosť bola najvyššia na lokalitách Borová v k. ú. Moravský Sv. Ján (Záhorská nížina), Šajdkové Humence (Záhorská nížina), v NPR Čenkovská step (Podunajská rovina), v PR Poniklecová lúčka a PR Tarbucka (Východoslovenská nížina). Spoločenstvá pavúkov (*Araneae*) habitatov pieskových a sprašových dún na Slovensku, i napriek tomu, že sú nedostatočne poznané, sú veľmi bohaté. Ich vysoká druhová diverzita je podmienená vhodnou geografickou polohou v centre Európy, veľkým množstvom typov habitatov, ktoré sa často mozaikovite striedajú a vytvárajú mikrolokalitu so špecifickými mikroklimatickými podmienkami uspokojujúce životné nároky rôznych druhov, často patriacich medzi úzkych špecialistov (*Alopecosa psammophila*, *Arctosa perita*, *Dictyna szabo*, *Cheiracanthium campestre*, *Steatoda meridionalis*, *Sitticus zimmermanni*, *Titanoeca psammophila*, *Yllenus vittatus*, ai.). Okrem vysokej druhovej diverzity nachádzajú v týchto spoločenstvách vhodné podmienky pre život aj mnohé rizikové druhy zaradené do Červeného zoznamu pavúkov Slovenska prípadne vzácne druhy zistené ako nové pre faunu Slovenska. Celkovo bolo na habitatoch pieskových a sprašových dún nájdených 67 ohrozených druhov, z ktorých niektoré sú viazané len na tento typ habitatu.

Ubúdaním týchto habitatov, najmä nelesných nespevnených viatych pieskových dún, môže mať za následok vymiznutie viacerých psamofilných druhov pavúkov.

Čeľaď Oonopidae (Araneae) v strednej Európe a jej potenciálna diverzita na území Slovenska

STANISLAV KORENKO

Ústav botaniky a zoologie, Přír. fakulta, Masarykova univerzita, Kotlářská 2, 611 37 Brno, e-mail: korenko.stanislav@yahoo.com

V súčasnej dobe sa na území Slovenska uvádza výskyt iba dvoch druhov pavúkov z čeľade Oonopidae: *Triaris stenaspis* Sim, ktorý bol chytaný v priestoroch skleníkov v Bratislave (MILLER & ŽITŇANSKÁ 1976) a *Orchestina pavesii* (Sim) chytaný v budove v Nitre (PEKÁR & GAJDOŠ 2001). Oba druhy sú úzko viazané na ľudské stavby; sú nepôvodné a boli pravdepodobne zavlečené, buď distribúciou rastlín medzi botanickými záhradami v prípade *T. stenaspis*, alebo v prípade *O. pavesii* môžeme predpokladať zavlečenie človekom, či foréziou na migrujúcom vtáctve (PEKÁR & GAJDOŠ 2001, GAJDOŠ & SVATOŇ 2007).

V Európe sa vyskytuje 7 druhov pavúkov z čeľade Oonopidae a u všetkých je určitý predpoklad, že žijú na území strednej Európy (KORENKO et al. 2007). Najväčší predpoklad výskytu na slovenskom území, zatiaľ nezisteného pavúka, má pôvodný európsky druh *Tapinesthis inermis* (Sim), ktorý sa považuje za hemisynantropného a bol početne chytaný aj vo voľnej prírode (KRAUSS 1967, VAN-HELSDINGEN 2003), často v mestských oblastiach (VAN KEER et al. 2006). Tento európsky druh bol nájdený z viacerých lokalít v susednom Rakúsku či v Čechách (KORENKO et al. 2007). Ďalšie pre Slovensko potenciálne, no zatiaľ nepotvrdené druhy z čeľade Oonopidae sú pavúky rodu *Oonops*, ktoré sa vyskytujú v rámci celej Európy (BLICK et al. 2004, PLATNICK 2008) najbližšie v Poľsku, či Rakúsku (BLICK et al. 2004).

Determinácia drobných pavúkov čeľade Oonopidae môže byť náročná a je tu možná zámena medzi jednotlivými druhmi či zámena s juvenilnými pavúkmi z čeľade Dysderidae. Diverzita čeľade Oonopidae na Slovensku je s najväčším predpokladom bohatšia ako bolo doteraz zistené. Pre jej skutočné odhalenie je potrebné sa venovať doteraz nie veľmi prebádaným habitatom v mestách, predovšetkým botanickým a zoologickým záhradám, trvalo vykurovaným budovám (osvedčili sa budovy pivovarov, pekární, slepačích fariem atď.), ale taktiež vonkajším priestorom v mestách (*T. inermis* spolu s *O. domesticus* Dalmas boli chytaní v porastoch *Hedera helix* priamo v meste Antverpy a jeho okolí (VAN KEER et al. 2006).

Literatúra:

- BLICK T., BOSMANS R., BUCHAR J., GAJDOŠ P., HÄNGGI A., VAN HELSDINGEN P., RŮŽIČKA V., STAREGA W. & THALER K. 2004. Checkliste der Spinnen Mitteleuropas. Checklist of the spiders of Central Europe. (Arachnida: Araneae). Version 1. Dezember 2004. – Internet: http://www.arages.de/checklist.html#2004_Araneae.
- GAJDOŠ P. & SVATOŇ J. 2007. Supplementary records to catalogue of Slovakian spiders. Entomofauna carpathica 19: 21-26.
- PEKÁR, S. & GAJDOŠ P. 2001. *Orchestina pavesii* (Simon, 1873), an oonopid spider new to Slovakia (Araneae: Oonopidae). Arachnologische Mitteilungen 21: 50-53.
- PLATNICK N. I. 2008. The World Spider Catalogue. Version 7.5. – American Museum of Natural History. – Internet: <http://research.amnh.org/entomology/spiders/catalog/INTRO1.html>.
- SIMON E. 1891. On the Spiders of the Island of St. Vincent. Part 1. Proceedings of the Royal Society of London 1891: 549-575.
- KORENKO S., ŘEZÁČ M. & PEKÁR S. 2007. Spiders (Araneae) of the family Oonopidae in the Czech Republic. Arachnol. Mitt. 34: 6–8.
- KRAUS O. 1967. Zur Spinnenfauna Deutschlands, I. *Tapinesthis inermis*, eine für Deutschland neue Oonopide (Arachnida: Araneae: Oonopidae). Senckenberg. biol. 48: 381-385.
- MILLER F. & ŽITŇANSKÁ O. 1976. Einige bemerkenswerte Spinnen aus der Slowakei. Biologia 31: 81-88.
- VAN KEER K., DE KONINCK H., VANUYTVEN H. & VAN KEER J. 2006. Some -mostly southern European- spider species (Araneae), new or rare to the Belgian fauna, found in the city of Antwerp. Nieuwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 21: 33-40.

Prachové roztoče (Acarina, Astigmata, Pyroglyphidae) na Slovensku

MATÚŠ KOSTRAB

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta, Mlynská dolina B-1, SK-842 15 Bratislava, e-mail: matus.kostrab@azet.sk

Roztočom čeľade *Pyroglyphidae* je venovaná pozornosť v spojitosti s alergiami od 60. rokov 20. storočia. V príspevku sú sústredené základné informácie týkajúce sa astigmátnych roztočov a životného cyklu prachových roztočov čeľade *Pyroglyphidae*. Takisto opisuje prachové alergie a spôsoby ako obmedziť vplyv prachu na hypersenzitívne osoby.

Príspevok približuje aj výskumy prachových roztočov na Slovensku prebiehajúce v 70. – 80. rokoch 20. storočia v liečebných domoch Hviezdoslav, Jánošík, Kriváň, Solisko a Helios v Štrbskom Plese.

Počas výskumu týchto zariadení boli nájdené tri druhy - *Dermatophagoides pteronyssinus* (Trouessart, 1897), *D. farinae* Hughes, 1961 a *Euroglyphus maynei* (Cooreman, 1950).

**Spoločenstvá pôdných článkonožcov pozdĺž teplotného gradientu
v NPR Silická Ľadnica so zameraním na pôdne roztoče pancierniky
(Acari, Oribatida)**

PETER LUPTÁČIK & NATÁLIA RASCHMANOVÁ

*Ústav biologických a ekologických vied, Prírodovedecká fakulta, Univerzita P. J. Šafárika,
Moyzesova 11, SK-040 01 Košice, e-mail: peter.luptacik@upjs.sk; natalia.raschmanova@upjs.sk*

V príspevku prezentujeme prvé výsledky z výskumu v NPP Silická Ľadnica. Cieľom práce bolo porovnať spoločenstvá pôdných článkonožcov pozdĺž gradientu teploty na šiestich vybraných stanovištiach od blízkosti podlahového ľadu vo vchode jaskyne až do hrabového lesa v okolí jaskyne. Stanovištia boli rozložené na línii s celkovou dĺžkou 80 m.

V získanom materiáli sme zistili celkom 35 skupín článkonožcov, v rámci ktorých dominovali chvostoskoky, roztoče a chrobáky. Na chladnejších stanovištiach vo vchode jaskyne dominovali chvostoskoky z čeľadi Isotomidae a Onychiuridae a dravé roztoče kohorty Gamasina. Na teplejších stanovištiach v lese pred jaskyňou dominovali najmä saprofágne roztoče pancierniky.

Celková abundancia článkonožcov rástla, až na dve výnimky, priamo úmerne s teplotou na povrchu pôdy a nepriamo úmerne s vlhkosťou pôdy, od prvého stanovišťa vo vchode jaskyne po šieste stanovište v hrabovom lese. Na stanovišti 1 v najväčšej blízkosti podlahového ľadu sme zaznamenali pomerne vysokú abundanciu článkonožcov. Abundancia článkonožcov tu bola ovplyvnená vysokou abundanciou chvostoskokov z čeľadi Isotomidae a Onychiuridae. Čeľaď Isotomidae mala na tomto stanovišti najvyššiu abundanciu. Pre zdôvodnenie vysokej abundancie spomínaných čeľadi bude nutné analyzovať druhové spektrum chvostoskokov. Druhou výnimkou bolo zníženie abundancie článkonožcov na stanovišti 5. Pravdepodobnou príčinou je poloha stanovišťa blízko turistického chodníka, v dôsledku čoho je stanovište často ušľapávané a pôda je tu viac zhutnená ako na ostatných stanovištiach.

Počet zistených skupín článkonožcov tiež rástol priamo úmerne s teplotou na povrchu pôdy a nepriamo úmerne s vlhkosťou pôdy na stanovištiach. Počet skupín

článkonožcov prepočítaný na 1 vzorku bol na najchladnejšom stanovišti asi 4-krát nižší ako na poslednom stanovišti v hrabovom lese.

V rámci pôdných roztočov panciernikov sme zistili celkom 73 druhov, pričom počet druhov rástol priamo úmerne s teplotou a nepriamo úmerne s vlhkosťou pôdy na stanovištiach. V počte druhov na stanovištiach sa prejavil výraznejší rozdiel medzi chladnejšími stanovišťami 1 – 3 vo vchode jaskyne a teplejšími stanovišťami 4 – 6.

Počet druhov panciernikov prepočítaný na 1 vzorku bol na chladnejších stanovištiach 7 až 12-krát nižší. Druhové zloženie spoločenstiev panciernikov na stanovištiach s nižšou teplotou sa líšilo od stanovišť s vyššou teplotou. Tento rozdiel však nebol zapríčinený len odlišnou teplotou a vlhkosťou pôdy. Na teplejších stanovištiach boli zistené tiež odlišné vegetačné spoločenstvá a zároveň sa tu vo väčšej miere kumulovala organická hmota.

Na všetkých sledovaných stanovištiach dominovali lesné druhy panciernikov. Preto na základe prvotných výsledkov predpokladáme, že po kolapse stropu vo vchodovej časti jaskyne pred 2000 rokmi a vytvorení inverznej mikroklimy sa pôvodné jaskynné druhy stiahli do hlbších vrstiev vytvoreného sut'ového nános. Povrch sute po zarastení vegetáciou bol osídlený druhmi prenikajúcimi na novovytvorené stanovištia z okolitého lesa.

Pavúky (Araneae) zaplavovaných území.

ERIKA NEKORANCOVÁ¹ & ZUZANA KRUMPÁLOVÁ²

¹ Univerzita Komenského v Bratislave, Mlynská dolina B-1, SK-842 15 Bratislava, e-mail: squilamantis@azet.sk

² Ústav zoológie, Slovenská akadémia vied, Dúbravská cesta 9, SK-845 06 Bratislava, e-mail: zuzana.krumpalova@savba.sk

Zaplavované lužné lesy predstavujú jedinečné biotopy. Pre tieto ekosystémy sú typické pravidelné záplavy a vysoká hladina spodnej vody. Na zmenu týchto podmienok odpovedajú pavúky zmenami štruktúry spoločenstva. Pravidelné záplavy majú pozitívny vplyv na epigeickú faunu. Nepravidelná záplava má negatívny vplyv na spoločenstvo epigeickej fauny.

Výskumu araneofauny v zaplavovanom území rieky Moravy a Dunaja na juhozápade Slovenska sa venovala pozornosť od roku 1990. Najviac jedincov pavúkov zaplavovaných území patrí do čeľade Linyphiidae a Lycosidae. Spoločenstvo pavúkov v inundačnom území rieky Moravy a Dunaja je charakteristické dominanciou čeľade Lycosidae.

Mohutné povodne (majúce charakter storočnej vody) zvyšujú početnosť hygrolilných druhov v inundácii Moravy a Dunaja. Absencia povodní na týchto územiach spôsobuje prenikanie xerofilných, semixerofilných a euryhygrolilných druhov.

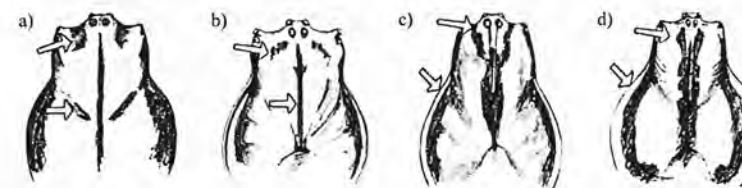
Výskum bol podporený grantovým projektom VEGA 2/0067/08.

Nové poznatky v determinácii subadultných jedincov rodu *Araneus* (*A. alsine*, *A. diadematus*, *A. marmoreus*, *A. quadratus*)

ANNA ŠESTÁKOVÁ & MIROSLAV KRUMPÁL

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta UK, Mlynská dolina B-1, SK-842 15 Bratislava; e-mail: asestakova@gmail.com, krumpal@fns.uniba.sk

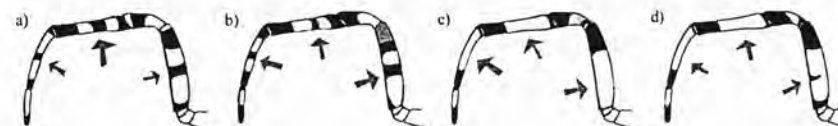
Kresba na prosome sa ukazuje, pri zatiaľ vybraných druhoch rodu *Araneus*, ako pomerne stabilný znak aj u subadultných jedincov. Základným odlišovacím znakom je prítomnosť, či neprítomnosť tmavého mediálneho pásu na prosome a charakter bieleho lemovania. Na skúmaných druhoch je TMP* prítomný vždy. Charakter TMP ich rozdeľuje do dvoch skupín: druhy s úzkym (*A. alsine*, *A. marmoreus*) a širokým TMP (*A. diadematus*, *A. quadratus*) (Obr. 1).

Obr. 1: prosomy (A. Šestáková) a) *A. alsine*, b) *A. marmoreus*, c) *A. diadematus*, d) *A. quadratus*

Ďalším znakom je sfarbenie sternu. Druhy *A. alsine* a *A. diadematus* majú svetlejšie sternum, pri druhu *A. alsine* môže byť svetlo-škrvňité. Naopak *A. marmoreus* má výrazné hnedočierné sternum a *A. quadratus* má v strede čierneho sternu svetlý klin.

V neposlednom rade je to prúžkovanie nôh. Druhy *A. alsine* a *A. diadematus* majú stredný prúžok prítomný takmer na každom článku. Zato *A. marmoreus* a *A. quadratus* nemajú žiaden stredný prúžok, pričom *A. quadratus* máva na femure tmavý pás a *A. marmoreus* má stmavený celý femur i patellu (Obr. 2).

Obr. 2: 1. Pavá končatina (A. Šestáková) a) *A. alsine*, b) *A. diadematus*, c) *A. marmoreus*, d) *A. quadratus*

*TMP = tmavý mediálny pás

Práca vznikla za čiastočnej podpory projektu VEGA 1/3266/06.

Rozšírenie a ekológia koscov (Opiliones) na Slovensku

SLAVOMÍR STAŠIOV

Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, Masarykova 24, SK - 960 53 Zvolen, e-mail: stasiov@fee.tuzvo.sk

Doposiaľ bol na území Slovenska spoľahlivo doložený výskyt 32 druhov koscov zo 7 čeľadí. Z toho je jeden druh zatiaľ určený iba na úroveň rodu.

Kosce boli na Slovensku doposiaľ zbierané na 787 lokalitách ležiacich v 199 kvadrátoch Databanky fauny Slovenska (DFS), čo predstavuje 46% zo všetkých kvadrátov DFS. Z 87 geomorfologických celkov rozprestierajúcich sa úplne alebo z časti na území Slovenska boli kosce zbierané v 69. Doposiaľ teda neboli u nás kosce zbierané na území 18 geomorfologických celkov, z ktorých sú rozlohou najväčšie Kysucká vrchovina, Myjavská pahorkatina, Šarišská vrchovina a Čergov.

Ak by sa za kritérium preskúmanosti jednotlivých geomorfologických celkov zvolil počet lokalít, na ktorých sa v rámci ich územia realizoval výskum koscov, za najlepšie preskúmané by bolo možné považovať Bukovské vrchy s vyše 70 zberovými lokalitami, potom Slovenský kras s vyše 50 zberovými lokalitami a tiež Volovské vrchy a Veľkú Fatru, na území ktorých boli kosce zbierané na viac ako 40 lokalitách.

Našími druhovo najpestrejšími doposiaľ zistenými lokalitami sú Hrádocká dolina v Považskom Inovci s 18 zistenými druhmi koscov a 3 lokality, na ktorých bolo zaznamenaných po 17 druhov koscov. Ide o okolie jaskyne Bobačka a Brestovej jaskyne v Spišsko-gemerskom krase a o Darskú zátoku v Bukovských vrchoch.

Najnižšie položenými lokalitami, na ktorých boli na Slovensku zbierané kosce, sú Čierny les, Čičov a Klúčovec nachádzajúce sa na Podunajskej rovine vo výške 113 m n. m. Najvyššie boli kosce získané v nadmorskej výške 2100 m a to pod Kriváňom vo Vysokých Tatrách.

Ak by sa za klasifikačné kritérium rozšírenia zvolil relatívny počet kvadrátov DFS, na ktorých boli druhy zaznamenané potom 7 našich druhov možno zaradiť medzi veľmi početné (zaznamenané vo viac ako 35% zo všetkých kvadrátov DFS, na ktorých boli kosce zbierané), 4 druhy medzi hojné (zaznamenané na viac ako 25 a menej ako 35% zo zberových kvadrátov), 11 druhov medzi stredne hojné (zaznamenané na viac ako 15 a menej ako 25% zo zberových kvadrátov), 3 druhy medzi vzácne (nájdene na viac ako 5 a menej 15% zo zberových kvadrátov) a 7 druhov medzi veľmi vzácne (zaznamenané na menej ako 5% zo zberových kvadrátov).

Štruktúru a dynamiku spoločenstiev koscov ovplyvňujú na Slovensku najmä vlhkostné a teplotné podmienky, ale tiež svetelné pomery, nadmorská výška, štruktúra vegetácie, priestorová štruktúra opadankovej vrstvy, obsah Ca v pôde, záplavy a rôzne antropické vplyvy (napr. obsah ťažkých kovov, resp. insekticídov v pôde, spôsob obhospodarovania agroekosystémov atď.).

Na základe preferencie určitého typu prostredia charakteristického špecifickými podmienkami možno naše kosce rozdeliť do siedmych základných ekologických skupín: a) kosce podmáčaných stanovišť (3 druhy), b) kosce vlhkomilných listnatých a zmiešaných lesov (10 druhov), c) kosce vlhkomilných ihličnatých lesov (2 druhy), d) kosce teplomilných listnatých a zmiešaných lesov a ich ekotonov (7 druhov), e) kosce preferujúce lúky a pasienky (2 druhy), f) synantropné kosce (3 druhy) a g) euryvalentné kosce (4 druhy).

**Kosce (Opiliones) rôzne obhospodarovných trávnych porastov
Štiavnických vrchov**

LUCIA UHORSKAIOVÁ, ADELA WIEZIKOVÁ & SLAVOMÍR STAŠIOV

Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, T. G. Masaryka 24, SK-960 53 Zvolen

Práca prináša výsledky výskumu realizovaného na 5 vybraných plochách, z ktorých každá reprezentovala odlišný typ trvalého trávneho porastu (TTP) (hygrofilný obhospodarovný, hygrofilný neobhospodarovný, mezofilný obhospodarovný, mezofilný neobhospodarovný, xerothermný). Plochy boli situované v Štiavnických vrchoch a mali rovnakú expozíciu, sklon svahu, nadmorskú výšku a podobnú rozlohu. V strede každej plochy (min. 20 m od jej okraja) bolo v termíne od 7. do 20. mája inštalovaných po 10 zemných pascí usporiadaných v línii v rozstupe 3 m. Pasce mali priemer ústia 18 mm a boli do polovice objemu naplnené zmesou fixačných tekutín. Na študovaných plochách bol zistený výskyt 7 druhov koscov (*Astrobus laevipes* (Canestrini, 1872), *Lacinius horridus* (Panzer, 1794), *Mitostoma chrysomelas* (Hermann, 1804), *Nemastoma lugubre* (Müller, 1776), *Rilaena triangularis* (Herbst, 1799), *Trogulus tricarinatus* (Linnaeus, 1767), *Zachaeus crista* (Brullé, 1832)) z dvoch čeľadí. Najväčší počet jedincov bol zaznamenaný na mezofilnej obhospodarovanej TTP. Najväčší počet druhov, ako aj najväčšia biodiverzita boli zistene na mezofilnej neobhospodarovanej TTP. Klastrová analýza podobnosti plôch na základe druhovej skladby opilocenóz naznačila, že manažment otvorených biotopov bol významnejším faktorom ovplyvňujúcim druhovú štruktúru spoločenstiev koscov, ako vlhkostné pomery na porovnávaných plochách.

Prezentované výsledky je potrebné chápať ako predbežné a ich platnosť bude potrebné overiť metódou, ktorá je vhodnejšia na výskum koscov (s väčším priemerom pascí a dlhším obdobím ich expozície v teréne). Porovnanie výsledkov získaných pascami s rôznym priemerom ústia umožní posúdiť efektivitu a objektívnosť použitej metódy. Zaujímavým bolo zistenie, že do pascí určených predovšetkým na odchyt mravcov „padali“, resp. do nich zaliezali aj pomerne veľké druhy koscov, ako napr. *Z. crista*.

ZOZNAM A ADRESY ÚČASTNÍKOV KONFERENCIE

ASTALOŠ BORIS, RNDR., SNM - Múzeum Andreja Kmet'a, ul.A.Kmet'a 20, SK - 036 01 Martin, e-mail: muzeum.kmeta@atlas.cz

BUCHAR JAN, PROF. RNDR., DRSc., Katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Viničná 7, CZ - 128 44 Praha 2

DOLANSKÝ JAN, MGR., Východočeské muzeum, Zámek 2, CZ - 530 02 Pardubice, e-mail: dolansky@vczm.cz

DURBAKOVÁ LUDMILA, MGR., Stredoslovenské muzeum, Radvanská 27, SK- 974 01 Banská Bystrica, e-mail: komata1@gmail.com

ENEKESOVÁ EDINA, MGR., Přírodovědecká fakulta UK, Katedra zoologie, Mlynská dolina B-1, SK - 842 15 Bratislava, e-mail: edinaenekesova@centrum.sk

CHRISTOPHORYOVÁ JANA, MGR., Přírodovědecká fakulta UK, Katedra zoologie, Mlynská dolina B-1, SK - 842 15 Bratislava, e-mail: christophoryova@gmail.com

FENĎA PETER, MGR., PhD., Přírodovědecká fakulta UK, Katedra zoologie, Mlynská dolina B-1, SK - 842 15 Bratislava, e-mail: fenda@fns.uniba.sk

GAJDOŠ PETER, RNDR., CSC., Ústav krajinné ekológie SAV, Akademická 2, SK - 949 01 Nitra, e-mail: nrukajd@savba.sk

GAJDOŠOVÁ ALENA, RNDR., CSC., Ústav genetiky a biotechnológií rastlín SAV, Akademická 2, SK - 949 01 Nitra, e-mail: alena.gajdosova@savba.sk

KORENKO STANISLAV, MGR., Ústav botaniky a zoologie, Kotlářská 2, CZ - 602 00 Brno, e-mail: korenko.stanislav@yahoo.com

KOSTRAB MATÚŠ, BC., Přírodovědecká fakulta UK, Katedra zoologie, Mlynská dolina B-1, SK - 842 15 Bratislava, e-mail: matus.kostrab@azet.sk

KRAJČA ANDREJ, MGR., PhD., Pod záhradami 64/A, SK - 841 02 Bratislava, e-mail: andrej.krajca@vubgenerali.sk

KUBOVČÍK VLADIMÍR, MGR., PhD., Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Fakulta ekológie a environmentalistiky, Technická univerzita vo Zvolene, T. G. Masaryka 2117/24, SK - 960 53 Zvolen, e-mail: kubovcik@safe-mail.net

KRUMPÁL MIROSLAV, PROF. RNDR., CSC., Přírodovědecká fakulta UK, Katedra zoologie, Mlynská dolina B-1, SK - 842 15 Bratislava, e-mail: krumpal@fns.uniba.sk

Arachnologický výskum v strednej Európe so zameraním na biodiverzitu pavúkovcov. Východná 11.–15.9.2008

KRUMPÁLOVÁ ZUZANA, RNDR., PhD., Ústav zoológie SAV, Dúbravská cesta 9, SK - 842 46 Bratislava, e-mail: zuzana.krumpalova@savba.sk

KÚRKA ANTONÍN, RNDR., CSC., Národní muzeum, Václavské nám. 68, CZ - 115 79 Praha 1, e-mail: tonda.pavouk@centrum.cz

LUPTÁČIK PETER, Mgr., PhD., Ústav biologických a ekologických vied, Prírodovedecká fakulta, Univerzita P. J. Safarika, Moyzesova 11, 040 01 Kosice, e-mail: peter.luptacik@upjs.sk

MAJKUS ZDENĚK, RNDR., CSC., Přírodovědecká fakulta OU, Katedra biologie a ekologie, Dvořákova 7, CZ - 701 03 Ostrava 1, e-mail: zdenek.majkus@osu.cz

MAŠÁN PETER, RNDR., PhD., Ústav zoológie a ekológie SAV, Dúbravská cesta 9, SK - 842 46 Bratislava, e-mail: peter.masan@savba.sk

MIHÁL IVAN, RNDR., CSC., Ústav ekológie lesa SAV, Štúrova 2, SK - 960 53 Zvolen, e-mail: mihal@sav.savzv.sk

NEKORANCOVÁ ERIKA, Bc., Prírodovedecká fakulta UK, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, SK - 842 15 Bratislava, e-mail: squilamantis@azet.sk

STAŠIOV SLAVOMÍR, DOC., ING., PhD., Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, Masarykova 24, SK - 960 53 Zvolen, e-mail: stasiov@fee.tuzvo.sk

SVATOŇ JAROSLAV, MGR., Kernova 8/37, SK - 036 01 Martin-Košúty 2, e-mail: svaton@stonline.sk

ŠESTÁKOVÁ ANNA, Bc., Prírodovedecká fakulta UK, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, 842 15 Bratislava, e-mail: a_sestakova@orangemail.sk

ŠTIGLINC MARTIN, MGR., Prírodovedecká fakulta UK, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, SK - 842 15 Bratislava, e-mail: Martin.Stigline@dachser.com

UHORSKAIOVÁ LUCIA, ING., Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, Masarykova 24, SK - 960 53 Zvolen, e-mail: lucy.uhorskai@gmail.com

WIEZIKOVÁ ADELA, MGR., Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, Masarykova 24, SK - 960 53 Zvolen, e-mail: a.wiezikova@post.sk

ŽILA PAVOL, Bc., Přírodovědecká fakulta OU, Katedra biologie a ekologie, Dvořákova 7, CZ - 701 03 Ostrava 1

